

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

Verovškova ulica 64a, 1000 Ljubljana

T: 01 280 36 60

F: 01 280 36 77

E: gp.irsd@gov.si

www.id.gov.si

PROGRAMSKE USMERITVE INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2017

I. SPLOŠNO

Na podlagi 2. člena Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/2014) bo Inšpektorat RS za delo (v nadaljevanju: inšpektorat) v letu 2017 opravljal redne naloge **inšpekcijskega nadzorstva** nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov, ki urejajo delovna razmerja, plače in druge prejemke iz delovnega razmerja, zaposlovanje delavcev doma in v tujini, sodelovanje delavcev pri upravljanju, stavke ter varnost in zdravje pri delu ter opravljal inšpekcijsko nadzorstvo tudi nad izvajanjem predpisov, ki to izrecno določajo. V skladu z Zakonom o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/2007 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami) bo opravljal nadzorstvo nad izvajanjem dela javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki opravljajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo, ter nad izvajanjem dopolnilnih, razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva ter varstva otrok in družine, ki so sofinancirani po posebnih pogodbah z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Inšpektorat bo opravljal tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo dela komisij, in sicer na podlagi programa rednih nadzorov s tega področja.

Temeljne usmeritve nadzora

Posebno pozornost v inšpekcijskem nadzoru bo inšpektorat namenjal tistim **področjem, ki se skozi prijave, opravljanje nadzorov in dejansko ugotovljene kršitve kažejo kot najbolj tvegana področja za večje kršitve pravic delavcev**. Področja so sicer raznolika in obširna, kljub temu pa je mogoče izluščiti nekaj osrednjih poudarkov, ki jih bomo skušali uresničiti v letu 2017.

Iz ugotovitev nadzora inšpektorjev, iz prijav in tudi iz drugih informacij, ki jih prejemamo, ugotavljamo, da se delodajalci kljub ugodnim gospodarskim kazalcem ne odločajo za nove zaposlitve, temveč **skušajo slediti zahtevam trga z vedno večjim obremenjevanjem kadrovskih virov**, ki jih že zaposlujejo. V zadnjem času pa smo seznanjeni tudi z vse več primeri, ko delodajalci, velikokrat prav zaradi našega nadzora, želijo zaposlovati nove delavce, a teh ne dobijo. Delodajalci tako pogosto **kršijo pravice delavcev do počitka med delovnim časom ter dnevnega in tedenskega odmora**, ki so pomembne ne samo z vidika obnavljanja fizičnih moči delavca, temveč tudi z vidika njegove delovne učinkovitosti, dolgoročnega ohranjanja delovne sposobnosti ter varnosti in zdravja pri delu.

Zato bomo največ poudarka pri svojem delu na področju nadzora delovnopravne zakonodaje, v okviru usmerjenih akcij nadzora, tudi v letu 2017 dali **spoštovanju določb o delovnemu času ter o počitkih in odmorih**.

Poseben poudarek bomo dali tudi **različnim oblikam dela, ki jih delavci večinoma ne opravljajo v okviru delovnega razmerja**, pri čemer to ni njihova prostovoljna odločitev (tako imenovane prekerne oblike dela), s katerimi se zadnja leta vse pogosteje srečujemo tako v prijavah kot pri dejanskem opravljanju nadzorov pri delodajalcih. Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F in 52/16; v nadaljevanju: ZDR-1) v drugem odstavku 13. člena določa, da se delo ne sme opravljati na podlagi pogodb civilnega prava (kamor sodita na primer podjemna in avtorska pogodba), če obstajajo elementi delovnega razmerja, razen v primerih, ki jih določa zakon (Zakon o urejanju trga dela na primer ureja začasno in občasno delo upokojencev, ki ima lahko tudi nekatere elemente delovnega razmerja). Elementi delovnega razmerja so določeni v 4. členu ZDR-1 in so: prostovoljna vključitev v organiziran delovni proces delodajalca, v katerem delavec za plačilo, osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca. Zaradi obsežnosti problematike je na tem področju predvidena tudi nadgradnja veljavne zakonodaje, ki naj bi med drugim prinesla dodatne pristojnosti Inšpektorata RS za delo v primeru ugotovljenih kršitev, in nove globe.

Na področju varnosti in zdravja pri delu bo Inšpektorat RS za delo v letu 2017 pozornost namenjal zlasti **kakovosti opravljanja strokovnih nalog varnosti in zdravja pri delu**, in sicer tako pri delodajalcih kakor pri zunanjih strokovnih organizacijah z dovoljenji za delo. Pri tem izpostavljamo predvsem **ustreznost prepoznavanja nevarnosti v delovnih procesih ter sprejemanje učinkovitih ukrepov za zmanjševanje tveganj**. Ta usmeritev je izpostavljena tudi v osnutku Strategije na področju varnosti in zdravja pri delu v Republiki Sloveniji, ki jo pripravlja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Kakovostnejše izvajanje strokovnih nalog naj bi pripeljalo tudi do **zniževanja števila delovnih nezgod**, kar je tudi eden od ciljev prihajajoče strategije. Glede na dejstvo, da se v Sloveniji starost aktivne delovne populacije zvišuje, bo Inšpektorat RS za delo večjo pozornost v letu 2017 namenil tudi **prilaganju delovnih mest v delovnih procesih za delavce vseh starostnih kategorij**. Menimo namreč, da je mogoče le s skrbjo za delavce vseh generacij priti do zelenega cilja, da delavci zdravi prehajajo v tretje življenjsko obdobje.

Tudi v letu 2017 bomo dodatno pozornost namenili **zagotavljanju dostojnega delovnega okolja in varstvu pred vplivom psihosocialnih dejavnikov na zdravje zaposlenih**.

Kampanje v članicah EU, namenjene **nadzoru spoštovanja pravic napotenih delavcev**, ki je bila predvidena v letu 2016, zaradi neuspešnega dogovarjanja na ravni EU ni bilo, zato je načrtovano, da se bo izvajala v letu 2017. V tem okviru naj bi tako nadzirali **delodajalce, ki zagotavljajo delo delavcev drugim delodajalcem – uporabnikom**, pa tudi **uporabnike te storitve**. V nadzoru bodo predvidoma sodelovali tako inšpektorji s področja delovnih razmerij kot s področja varnosti in zdravja pri delu.

Socialna inšpekcija nadzira izvajanje Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16 in 52/16 – ZPPreb-1; v nadaljevanju: ZSV) in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, pri javnih socialnovarstvenih zavodih, koncesionarjih ter pravnih in fizičnih osebah, ki opravljajo socialnovarstvene storitve ter so vpisani v register zasebnikov in pravnih oseb (v nadaljevanju: izvajalci dejavnosti socialnega varstva), nadzor nad izvajanjem drugih zakonov ali na njihovi podlagi izdanih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge posameznim izvajalcem dejavnosti socialnega varstva, ter nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih ta zakon

nalaga občinam, zlasti preverjanje obsega mreže javne službe, za katero je zadolžena občina, in soglasij k cenam storitev, ki jih izdajajo pristojni občinski organi.

Socialna inšpekcija nadzira tudi izvajanje ZSV in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, pri fizičnih in pravnih osebah, za katere obstaja sum, da opravljajo dejavnost socialnega varstva brez vpisa v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena ZSV.

Po spremembi ZSV (Uradni list RS, številka 39/2016) **socialna inšpekcija v letu 2017 ne bo več opravljala rednih inšpekcijskih nadzorov**, bo pa pri pripravi letnega programa dela **upoštevala pretekle ugotovitve in pogosteje zaznane nepravilnosti ter morebitne predloge ministrstva, pristojnega za socialno varstvo** (v skladu z drugim odstavkom 105. člena ZSV).

Zaradi omenjene spremembe pri delu socialne inšpekcije pričakujemo, da se bo odzivni čas inšpekcije na pobude za nadzor ravnanja izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti skrajšal. Čeprav so inšpektorji do zdaj preučili vsako leto več pobud, se je odzivni čas inšpekcije podaljševal, saj je število prejetih pobud vsako leto preseгло število preučenih.

Socialna inšpekcija bo **prednostno obravnavala pobude**, iz katerih bo mogoče sklepati, da bi očitana nepravilnost **ogrožala koristi otrok** (predvsem postopki s področja zaščite ogroženih otrok, rejništva, skrbništva nad mladoletnimi, posvojitve), da bi bilo **ogroženo zdravje ali celo življenje posameznika** (naloge s področja obravnave nasilja v družini in izvajanje različnih oblik institucionalnega varstva) in da bi bilo **možno večje premoženjsko oškodovanje** (izvajanje skrbniških nalog).

Usmeritve inšpektorata pri drugih aktivnostih

Z željo po čim bolj učinkovitem in odzivnem delu si bomo še naprej prizadevali za **kadrovsko okrepitev Inšpektorata RS za delo**. Ob nenehnem povečevanju števila prijav kršitev in vse večji zahtevnosti nadzorov je lahko delo Inšpektorata RS za delo še bolj učinkovito zgolj z dodatnimi zaposlitvami. Zato si bomo prizadevali za okrepitev inšpektorata tako pri številu inšpektorjev kot pri podpornih službah, brez katerih tudi inšpekcijsko delo ne more potekati brezhibno. Nadaljevali bomo tudi prizadevanja za okrepitev inšpektorata s **strokovnimi pomočniki**, katerih zaposlitev je določil Zakon o inšpekciji dela, sprejet v letu 2014.

Z zaupanimi pooblastili želimo prispevati k vzpostavitvi vsestranskega, pravočasnega in celostnega sistema prepoznavanja in odzivanja na negotovosti oziroma odklonska ravnanja. Pri tem bomo stremeli k nadaljnjemu dobremu **medsebojnemu povezovanju institucij** z različnih delovnih področij, tako v smislu preventivnega kot tudi represivnega delovanja. Inšpektorat dobro sodeluje z resornim ministrstvom, tako z vidika zagotavljanja povratnih informacij, ki se nanašajo na ugotovitve inšpekcijskega nadzora, kot s predlogi za spremembe predpisov, ki izhajajo prav iz ugotovitev inšpekcijskih nadzorov. Dobro sodelujemo z Varuhom človekovih pravic in Komisijo za preprečevanje korupcije, s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in združenji delodajalcev.

Sodelovali bomo tudi z drugimi inšpektorati, z Zavodom RS za zaposlovanje, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in drugimi strokovnjaki ter strokovnimi organizacijami s področja dela.

Tudi v letu 2017 bomo izvedli različne **usmerjene akcije nadzora** na področju delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu, ki bodo naravnane bodisi na posamezno skupino subjektov nadzora oziroma v izvajanje predpisov v določeni dejavnosti, s poudarkom na področjih, ki po oceni tveganja zahtevajo dodatno pozornost. Z izvajanjem nadzora bomo poskušali oceniti

aktualno stanje na posameznih področjih in okrepiti prisotnost pri posebej izpostavljenih subjektih oziroma dejavnostih. Ugotovitve inšpektorjev lahko pomembno prispevajo tudi k oblikovanju predlogov za spremembe predpisov. Usmerjene akcije bodo organizirane na področjih, kjer smo v preteklem obdobju ugotovili večje število kršitev oziroma subjekti nadzora že dalj časa niso bili nadzorovani, ponekod pa bomo nadzor izvajali prvič. Posamezne usmerjene nadzore bomo prilagodili **tudi glede na sprotne kazalnike**. Usmerjene akcije nadzora podrobneje predstavljamo v III. Poglavju.

Inšpektorat RS za delo bo tudi v letu 2017 uresničeval svojo **preventivno vlogo** in tako v skladu 4. členom Zakona o inšpekciji dela nudil **strokovno pomoč** delodajalcem in delavcem – glede izvajanja zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

Pomemben del nalog inšpektorata izhaja tudi iz njegove vloge **kot prekrškovnega organa**. Še naprej si bomo prizadevali za to, da bi se hitri prekrškovni postopek poenostavil. Postopno pa bomo skušali – tudi prek v nadaljevanju navedenega projekta – vrniti Inšpektorat RS za delo v vlogo svetovalnega oziroma ureditvenega organa, kakršna je tudi vloga inšpektoratov za delo v drugih evropskih državah. Kaznovalno vlogo pa bi za kršitve s tega področja dela prenesli na drug organ.

V letu 2017 bo začel inšpektorat izvajati **projekt Odpravimo konflikte na delovnem mestu – ozaveščanje o možnosti posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem ter svetovanje delodajalcem**, ki je financiran s prispevkom Evropskega socialnega sklada in pripadajoče udeležbe Republike Slovenije. Projekt bomo izvajali šest let, in sicer v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014 – 2020, prednostne osi 8 – Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile – prednostne naložbe 8.1 – Dostop do delovnih mest za iskalce zaposlitve in neaktivne osebe, vključno z dolgotrajno brezposelnimi in osebami, ki so oddaljene od trga dela, tudi prek lokalnih pobud za zaposlovanje in spodbujanje mobilnosti delavcev – specifičnega cilja 2 – Učinkovitejša vseživljenjska karierna orientacija. Namen projekta je **okrepitev svetovalne in posredovalne vloge inšpektorata z vzpodbujanjem uporabe in promocijo izvajanja instituta posredovanja v reševanju sporov med delavcem in delodajalcem kot sredstvom za alternativno reševanje spora ter opolnomočenje delodajalcev glede zagotavljanja dostojnega dela zaposlenih, zlasti varnega in zdravega delovnega okolja z namenom preprečevanja delovnih sporov**. Na podlagi navedenega projekta bo inšpektorat pridobil 6 dodatnih zaposlitev.

Še naprej bomo sodelovali pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov ter v različnih medresorskih delovnih skupinah, ki obravnavajo tudi vsebine s področja dela Inšpektorata RS za delo (na primer medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi, medresorska delovna skupina za pripravo možnih ukrepov za uveljavitev migracijske politike Republike Slovenije).

Tudi v letu 2017 bomo preverjali ustreznost programov **usposabljanja koordinatorjev** za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih ter organizirali in izvajali **preverjanje znanja koordinatorjev** za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti.

V letu 2017 bo **konferenca Inšpektorata RS za delo**, ki bo že 15. po vrsti, namenjena **področju delovnih razmerij**. Z vsakoletno strokovno konferenco želimo širšo strokovno javnost opozoriti na po naši oceni aktualno tematiko s področja dela inšpektorata in na ta način delodajalce in druge subjekte nadzora spodbuditi k ustrežnejšim rešitvam različnih vprašanj.

Kakovost opravljenega dela ter enotno uresničevanju politike in ukrepov na področju inšpekcije dela bo ena prednostnih usmeritev za delo inšpektorjev v letu 2017.

Informacijski sistem IS IRSD bomo dopolnjevali in nadgrajevali v skladu s spremembami zakonodaje in zaznanimi potrebami po dostopu do posameznih podatkov. Še naprej si bomo prizadevali za vzpostavitev pravnih podlag za pridobivanje podatkov, ki omogočajo elektronsko poslovanje, ki je hitrejše in učinkovitejše.

Dodatno pozornost bomo posvetili vsebinam na **spletišču inšpektorata**, da bodo informacije o delu inšpektorata na čim bolj jasen in razumljiv način predstavljene javnosti ter da bodo na voljo vse potrebne informacije. Javnosti bomo napovedovali naše aktivnosti ter jo obveščali o svojih ugotovitvah ter izrečenih ukrepih.

Ustrezno pozornost bomo namenili analizam, poročilom in drugi dokumentom s kadrovskega in finančnega področja ter drugim nalogam in obveznostim s področja upravljanja s človeškimi viri in integritete. Še naprej bomo aktivni pri uresničevanju obveznosti do zaposlenih na podlagi ocenjenih tveganj in sprejetih ukrepov za zagotavljanje zdravega in varnega dela kot tudi promocije zdravja.

Prizadevali si bomo za zagotavljanje možnosti za v čim večji meri **strokovno usposobljene uslužbence**. Tako iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela kot iz Zakona o inšpekciji dela in Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/2007 - uradno prečiščeno besedilo in 40/14) izhaja, da ima inšpektor pravico in dolžnost izpopolnjevati svoje strokovno znanje in se usposablja za opravljanje svojih nalog. Zato bomo na Inšpektoratu RS za delo tudi v letu 2017 organizirali izpopolnjevanja oziroma usposabljanja uslužbencev, predvsem na tistih področjih, ki doživljajo največ sprememb oziroma se nanašajo na pooblastila uslužbencev in zagotavljanje enotne politike delovanja organa. Z letnim načrtom izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja uslužbencev Inšpektorata RS za delo bomo določili podrobnejše vsebine, vrste in namene. Usposabljanje prispeva tudi k večjemu poenotenju postopkov inšpekcijskega nadzora ter odločanja, kar bomo še naprej skušali doseči z izvedbo različnih strokovnih delavnic.

Na **mednarodnem področju** bo Inšpektorat RS za delo opravljal naloge, ki izhajajo iz članstva v Odboru glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (SLIC – Senior Labour Inspectors Committee). Aktivno bomo sodelovali pri izpolnjevanju sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz Revidirane Evropske socialne listine ter številnih direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU – predvsem v smislu zagotavljanja podatkov in poročanja v zvezi s temi dokumenti.

II. POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2016

Inšpektorat bo na podlagi 7. člena Zakona o inšpekciji dela pripravil poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto in ga predložil resornemu ministrstvu, da ga bo posredovalo v nadaljnjo obravnavo Vladi Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije in generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada Republike Slovenije poročilo predloži tudi Ekonomsko-socialnemu svetu.

III. USMERJENE AKCIJE NADZORA S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ IN S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (VZD)

V letu 2017 bodo inšpektorji izvajali različne usmerjene akcije nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu (VZD) ter s področja delovnih razmerij. Akcije bodo izvajali pretežno v krajših intenzivnih intervalih na območju celotne države, z večjim številom inšpektorjev hkrati.

A. Usmerjene akcije, ki se bodo izvajale na obeh področjih nadzora

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih

Tudi v letu 2017 bo v dejavnosti gradbeništva potekala akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje, saj ugotovitve iz preteklih let kažejo na pogoste kršitve pri delodajalcih iz te dejavnosti. Inšpektorji s področja nadzora delovnih razmerij bodo v tem letu usmerjeno akcijo izvedli enkrat, poudarek pa bo predvsem na nadzoru spoštovanja zakonodaje glede delovnega časa, odmorov in počitkov ter instituta plačila za delo.

Inšpektorji bodo posebej pozorni tudi na to, ali delodajalci pravilno uporabljajo Kolektivno pogodbo gradbenih dejavnosti, in sicer, ali delodajalci, ki jih zavezuje, uporabljajo Kolektivno pogodbo gradbenih dejavnosti oziroma ali jo uporabljajo delodajalci, za katere ne velja in je ne bi smeli uporabljati. Posledično bodo preverjali, ali pri nepravilni uporabi kolektivne pogodbe dejavnosti prihaja do kršitev določenih pravic delavcev.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu bodo poostren in usmerjen nadzor začasnih in premičnih gradbiščih enako kot v preteklih letih opravljali v obdobju od 10. 2. 2017 do 17. 11. 2017. V okviru omenjenega nadzora bodo dvakrat (predvidoma v spomladanskem in jesenskem obdobju) izvedli tudi tedensko povečano aktivnost na gradbiščih, ko bodo sodelovali vsi inšpektorji s področja VZD. Nadzor bo potekal na klasičnih gradbiščih, prijavljenih po Uredbi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (v nadaljevanju: uredba), in na deloviščih, kjer se izvajajo kratkotrajnejša dela.

Na gradbiščih in deloviščih bomo preverjali izvajanje ukrepov, ki so v skladu z minimalnimi zahtevami iz priloge IV uredbe, ter uporabo in zagotavljanje uporabe osebne varovalne opreme. Prav tako bomo nadzirali izpolnjevanje obveznosti naročnikov, koordinatorjev za VZD in (glavnih) izvajalcev.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnosti čiščenja (dejavnost po SKD: N81.2)

Ugotovitve inšpektorjev na terenu kažejo na večjo pojavnost nekaterih nepravilnosti s področja delovnih razmerij pri delodajalcih, ki se ukvarjajo z dejavnostjo čiščenja. Tako bomo v letu 2017 pri delodajalcih, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, izvedli usmerjeno akcijo nadzora. K izvajanju usmerjene akcije bomo povabili tudi Finančno upravo RS.

S področja nadzora delovnih razmerij bo poudarek na nadzoru izvajanja določb glede delovnega časa, glede zagotavljanja odmorov in počitkov delavcem in glede plačila za delo. Nadzor bo opravljen tudi z vidika spoštovanja prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja. V prvi delu bo nadzor opravljen na lokacijah, kjer delodajalci opravljajo dejavnost čiščenja, pri čemer bo poudarek na javnem

sektorju oziroma državni upravi, v drugem delu bodo inšpektorji obiskali delodajalce na sedežih družb.

Opravljanje dela v tej dejavnosti se s področja zagotavljanja varnosti in zdravja v preteklosti ni ugotavljalo in ocenjevalo kot bolj tvegano ali neurejeno, kljub temu pa želimo ugotoviti, kakšna je trenutna situacija. Tako bodo inšpektorji pri delodajalcih v dejavnosti čiščenja ugotavljali, ali so delodajalci v okviru Izjave o varnosti z oceno tveganja ustrezno opredelili in identificirali možne nevarnosti pri izvajanju predvidenih nalog ter ali glede tega tudi izvajajo ustrezne ukrepe. Inšpektorji bodo tudi ugotavljali, ali so delavci ustrezno usposobljeni za varno opravljanje del, ali se ugotavlja zdravstvena sposobnost za opravljanje teh del, ali jim delodajalci zagotavljajo zdravo delovno okolje ter ali jim dajejo v uporabo varno delovno opremo in druga sredstva za delo. Pozornost bo namenjena tudi zagotavljanju potrebne in ustrezne osebne varovalne opreme ter uporabi le te.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu v dejavnosti prometa

Tudi v letu 2017 bo Inšpektorat RS za delo izvajal akcijo nadzora nad spoštovanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti prometa. Inšpektorji bodo izvajanje veljavne zakonodaje preverjali tako na področju prevoza oseb kot tudi na področju prevoza blaga, pri tem pa bodo sodelovali s Prometnim inšpektoratom RS.

V okviru akcije bodo med drugim preverjali izvajanje določb delovnopravne zakonodaje glede delovnega časa in vodenja ustreznih evidenc po Zakonu o evidencah na področju dela in socialne varnosti ter po Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih. Posebej bodo inšpektorji pri delodajalcih v dejavnosti prometa preverili tudi upoštevanje določb delovnopravne zakonodaje o pogodbah o zaposlitvi s krajšim delovnim časom in o prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja.

Prevozniki, ki se ukvarjajo s prevozom oseb in blaga, so pri svojem delu z vidika zagotavljanja varnega in zdravega dela izpostavljeni tudi nevarnostim, ki niso neposredno povezane z upravljanjem in vožnjo prevoznega sredstva. Zlasti pri manjših delodajalcih, ki se ukvarjajo s prevozom blaga, izstopajo nevarnosti glede dvigovanja, prenašanja, spuščanja, potiskanja, vlečenja, nošenja in premikanja bremena. Inšpektorji bodo v okviru akcije nadzorovali tudi opredelitev nevarnosti in ukrepov v oceni tveganja, izvajanje preventivnih zdravstvenih pregledov, usposabljanje za varno delo vključno z dodatnimi znanji glede uporabe dvižnih naprav, preglede in preizkuse ter ustreznost delovne in dodatne opreme, ki se uporablja pri zagotavljanju in izvajanju storitev, zagotavljanje in uporabo ustrezne osebne varovalne opreme.

B. Usmerjene akcije s področja nadzora delovnih razmerij

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delodajalcih v dejavnosti trgovine

Dejavnost trgovine je poleg gradbeništva in gostinstva ena izmed dejavnosti, v katerih inšpektorat ugotavlja največ kršitev. Zato bomo delodajalcem, ki se ukvarjajo s trgovino, tudi v letu 2017 namenili dodatno pozornost v okviru usmerjenega nadzora, ki bo obsegal predvsem izvajanje prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja in izvajanje določb, ki se nanašajo na opravljanje začasnih ali občasnih del

dijakov ter študentov. Posebno pozornost bomo namenili tudi izvajanju določb, ki se nanašajo na delovni čas, odmore in počitke.

2. Akcija nadzora izvajanja določb o pravicah napotenih delavcev

V letu 2017 predvidevamo, da bi izvedli usmerjeno akcijo nadzora, v kateri bi pri delodajalcih, ki po podatkih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije napotujejo največ delavcev na delo v tujino, preverjali izvajanje določb ZDR-1 glede izvajanja storitev z napotenimi delavci in s tem povezanega zagotavljanja pravic napotenim delavcem v skladu s členi od 208 do 210 ZDR-1.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti obratovanja fitnes objektov (dejavnosti po SKD: R 93.130)

Inšpektorji s področja delovnih razmerij bodo v nadzoru izvajanja delovnopravne zakonodaje pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost obratovanja fitnes objektov, preverjali predvsem spoštovanje prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja ter opravljanje začasnih ali občasnih del dijakov in študentov. K sodelovanju v akciji bomo povabili tudi Policijo.

C. Usmerjene akcije s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu

1. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil (»reprezentativni vzorec«)

Akcija se izvaja že nekaj let in tudi za leto 2017 načrtujemo njeno izvedbo, in sicer skozi celo leto. Ugotovitve glede spoštovanja osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih delodajalcih dokaj realno prikazujejo stanje v Republiki Sloveniji na tem področju. Tudi v prihodnjem letu bo naključno izbranih vsaj 1000 delodajalcev, načrtujemo pa, da bi bilo število nadziranih delodajalcev tudi večje. Ugotovitve, pridobljene na osnovi opravljenih inšpekcijskih nadzorov, bomo uporabili za ugotavljanje splošnega stanja varnosti in zdravja pri delu in za ugotavljanje trendov na tem področju v Sloveniji v primerjavi s preteklimi leti. Inšpektorji bodo ugotavljali spoštovanje določil predvsem glede ocenjevanja tveganj, usposabljanja delavcev za varno delo, zagotavljanja preventivnih zdravstvenih pregledov, zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja, zagotavljanja varne delovne opreme in podobno.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi s psihosocialnimi dejavniki tveganja na delovnih mestih

Inšpektorat RS za delo je akcijo glede psihosocialnih dejavnikov tveganja izvajal že v letu 2010. Poglavitni namen akcije je bil ugotoviti, ali delodajalci zagotavljajo ukrepe, ki se nanašajo na to področje, se seznaniti s stanjem na področju psihosocialnih dejavnikov na delovnem mestu in ugotavljati morebitne opustitve funkcije v organizaciji dela – sprotno reševanje sporov med delavci na horizontalni in vertikalni ravni, kjer je bistven izvor stresa in trpinčenja na delovnem mestu. Ugotovitve iz leta 2010 so bile zaskrbljujoče, po letu 2010 pa je prišlo tudi do sprememb zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu, zato želimo ugotoviti, kakšne so morebitne spremembe na obravnavanem področju v primerjavi z letom 2010. Akcija je bila načrtovana že za leti 2015 oziroma 2016, vendar zaradi drugih nalog ni bila izvedena. Tako bomo usmerjene nadzore izvajali v letu 2017, in sicer pri delodajalcih v vseh dejavnostih, v katerih se bo

ugotavljalo spoštovanje zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu glede psihosocialnih dejavnikov tveganja. Delodajalci in delavci oziroma njihovi predstavniki bodo ob tem vključeni tudi v izpolnjevanje vprašalnika, ki bo povzemal stanje pri posameznih delodajalcih.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z zdravstvenim ogrožanjem delavcev na delovnih mestih

Poklicne bolezni so pomemben kazalnik negativnega zdravja delavcev in odražajo zdravstveno ogroženost delavca na delovnem mestu. Posebej so pomembne zato, ker obstaja velika verjetnost, da bo ista izpostavljenost povzročila bolezen pri več delavcih. Inšpektorat RS za delo se zaveda pomena odkrivanja poklicnih bolezni, zato bodo pristojni inšpektorji v okviru akcije posebno pozornost namenili temu, kako so tveganja, ki lahko vodijo v določene poklicne bolezni, identificirana in obravnavana v Izjavi o varnosti z oceno tveganja. Pri tem bodo ugotavljali tudi vlogo izvajalca medicine dela pri pripravi strokovnih podlag ocenjevanja tveganj na delovnih mestih.

4. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu glede obveščanja delavcev o varnosti in zdravju pri delu prek njihovih predstavnikov

Osnovni namen akcije je ugotoviti, kako delodajalci sprejemajo ustrezne ukrepe, z namenom, da delavci in/ali njihovi predstavniki v podjetju prejmejo vsa potrebna obvestila v zvezi z varnostnimi in zdravstvenimi tveganji ter zaščitnimi in preventivnimi ukrepi s področja varnosti in zdravja pri delu, kot izhaja že iz okvirne direktive Sveta EU 89/391. Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) opredeljuje vlogo delavcev in njihovo sodelovanje pri upravljanju tudi glede vprašanj, ki se nanašajo na zagotavljanje varnega in zdravega dela. Tako bo v okviru akcije posebna pozornost namenjena temu, kako delavci to pravico v praksi izvajajo, samostojno ali prek svojih predstavnikov. Inšpektorji bodo hkrati nadzirali tudi, kako delodajalci omogočajo delavskim zaupnikom izvajanje njihovih nalog.

D. Evropska kampanja

Poleg akcij, ki jih načrtujemo sami, bo predvidoma v letu 2017 potekala tudi evropska kampanja na področju varnosti in zdravja pri delu agencijskih delavcev, ki bo zajemala vsebine tako s področja varnosti in zdravja pri delu kot delovnih razmerij. Pravne podlage bodo določene na podlagi usmeritev EU. To kampanjo je EU sicer načrtovala že za leto 2016, vendar je bila zaradi objektivnih razlogov prestavljena v leto 2017.

E. Druge akcije

Poleg prej navedenih usmerjenih akcij nadzora se bo inšpektorat vključeval tudi v usmerjene akcije drugih organov nadzora, kadar bo izpostavljena problematika posegala tudi na delovno področje Inšpektorata RS za delo.

F. Ostalo

V skladu z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Uradni list RS, št. 1/2007, 85/2009) je Inšpektorat RS za delo posebej sprejel tudi Program rednih inšpekcijskih nadzorov pri izvajalcih postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij v letu 2017.

IV. ZAKLJUČEK

Inšpektorat RS za delo bo tako s preventivnimi kot tudi s kaznovalnimi aktivnostmi prispeval k spoštovanju zakonodaje iz svoje pristojnosti.

Glede na ugotovitve in dejansko zaznano problematiko bomo po potrebi navedenim programskim usmeritvam dodali tudi nove aktivnosti.

Nataša Trček
Nataša Trček
glavna inšpektorica RS za delo